

POVEZANOST IZMEĐU INTERKULTURALNIH STAVOVA STUDENATA I PREFERENCIJA GLAZBI SVIJETA

Dr. sc. Snježana Dobrota, izv. prof.
Filozofski fakultet u Splitu
Odsjek za učiteljski studij
Split, Republika Hrvatska

Sažetak:

U radu su istraženi interkulturalni stavovi studenata i njihove preferencije *glazbi svijeta*. Ispitano je postojanje povezanosti između interkulturalnih stavova i preferencija *glazbi svijeta*, zatim utjecaj godine studija na interkulturalne stavove i preferencije *glazbi svijeta* te utjecaj izvođačkog medija na preferencije *glazbi svijeta*. U okviru istraživanja primijenjen je upitnik općih podataka, *Upitnik interkulturalnih stavova* te skala procjene za ispitivanje preferencija glazbenih ulomaka. Rezultati potvrđuju postojanje povezanosti između nekih aspekata interkulturalnih stavova i preferencija *glazbi svijeta*. Uočene su značajne razlike u nekim aspektima interkulturalnih stavova i preferencijama *glazbi svijeta* s obzirom na godinu studiranja. I konačno, studenti pokazuju veće preferencije vokalno-instrumentalnih, u odnosu na instrumentalne ulomke *glazbi svijeta*. Autorica predlaže implementiranje većeg broja kolegija tijekom srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja koji utječu na formiranje i razvoj interkulturalnih stavova studenata.

Ključne riječi: *glazbe svijeta*, interkulturalizam, interkulturalno glazbeno obrazovanje

UVOD

Pojam kulture predstavlja „jednu od dviju ili tri najkompliciranije riječi u engleskome jeziku. Uzrok tomu jednim se dijelom nalazi i njezinu zamršenom povijesnom razvoju u nekoliko europskih jezika, ali većim dijelom u činjenici da je ona postala važnim pojmom u nekoliko različitih intelektualnih disciplina te u nekoliko zasebnih i nespojivih sustava razmišljanja“ (Williams, 1983, str. 87).

Dok se multikulturalizam odnosi na postojanje više kultura na istom prostoru, interkulturalizam u prvi plan stavlja odnos i interakciju između kultura. Što se pojma interkulturalne kompetencije tiče, Deardorf (2009) ga definira kao sposobnost efikasne i odgovarajuće interakcije u multikulturalnim sredinama, a koji se temelji na specifičnim stavovima, znanju, sposobnostima i refleksiji. Od svih komponenti interkulturalne kompetencije, Byram i suradnici (2001) smatraju da su interkulturalni stavovi najznačajnija i najutjecajnija determinanta kvalitetne interkulturalne komunikacije. Oni se definiraju kao znatiželja, otvorenost i spremnost na otkrivanje, učenje i doživljavanje različitih kultura te kao sposobnost relativiziranja vlastitih vrijednosti, vjerovanja i ponašanja.

Iako se fenomenom interkulturalnog obrazovanja bavi velik broj domaćih i stranih autora (Banks, 1991; Bennett, 1990; Carlsson, 2008; Grant i Portera, 2011; Mlinarević, Peko i Ivanović, 2013; Moule, 2012; Hrvatić, 2011; Peko i sur., 2014; Piršl, 2011; Sablić, 2014; Spajić-Vrkaš, 1998), svima je zajedničko stajalište da je interkulturalni pristup obrazovanju usmjeren prema obrazovnim iskustvima koja kod učenika razvijaju osjetljivost, razumijevanje i uvažavanje različitih naroda i kultura. Kako ističe Dobrota, „filozofija interkulturalnoga obrazovanja temelji se stoga na razvijanju i razumijevanju činjenice o postojanju mnogo različitih, ali jednako vrijednih forma kulturne ekspresije i poticanju razvoja široke perspektive utemeljene na razu-

mijevanju i toleranciji prema različitim mišljenjima i postupcima“ (Dobrota, 2012, str. 69). Banks i Banks (1995) ističu da „kao koncept, ideja ili filozofija, interkulturalno obrazovanje predstavlja različita vjerovanja i objašnjenja koja prepoznaju i vrednuju važnost etničke i kulturne raznolikosti u oblikovanju životnih stilova, društvenih iskustava, osobnih identiteta i obrazovnih mogućnosti pojedinih skupina i naroda“ (Banks i Banks, 1995, str. 28).

Od šezdesetih godina prošlog stoljeća naovamo pojavilo se nekoliko pristupa integraciji etničkih sadržaja u nastavne sadržaje osnovnih i srednjih škola te visokoškolskih institucija. Banks (1989) govori o četiri takva pristupa koji se tijekom nastavnog procesa često miješaju i nadopunjuju.

Prvi od njih je *kontribucijski pristup* koji se fokusira na veličanje heroja, praznika i različitih kulturnih elemenata, a obično se svodi na trivijaliziranje etničkih kultura, proučavanje njihove egzotičnosti te ojačavanje različitih stereotipa. Pomoću takvog pristupa učenici i studenti ne mogu shvatiti različite etničke kulture kao potpune i dinamične cjeline.

Etnički aditivni pristup temelji se na implementiranju sadržaja, pojmova, tema i perspektiva u nastavni program bez promjene njihove temeljne strukture, ciljeva i karakteristika, odnosno bez restrukturiranja nastavnog programa. Njegov je glavni nedostatak u tome što ne osigurava učenicima i studentima promatranje društva iz različitih kulturnih i etničkih perspektiva kako bi shvatili načine na koji su povijesti i kulture pripadnika različitih etničkih, kulturnih i religijskih skupina neraskidivo povezani.

Transformativni pristup znatno se razlikuje od prva dva pristupa budući da mijenja temeljne pretpostavke nastavnog plana i programa te omogućuje učenicima i studentima promatranje različitih fenomena iz različitih etničkih perspektiva i stajališta.

Četvrti pristup naziva se *pristupom donošenja odluka i društvenog djelovanja* i on uključuje elemente *transformativnog pristupa*, ali dodaje komponente koje zahtijevaju od učenika i studenata donošenje odluka i djelovanje u vezi s konceptima, idejama ili problemima koji se proučavaju u nastavi. Glavni je cilj ovoga pristupa naučiti učenike razmišljati i donositi odluke, obogatiti ih te im pomoći u usvajanju osjećaja političke efikasnosti.

Munroe i Pearson (2006) ukazuju na povezanost kognitivne, afektivne i psihomotoričke domene Bloomove taksonomije odgojno-obrazovnih ciljeva s Bankovim *transformativnim pristupom*. Banks uočava važnost korištenja svih aspekata Bloomove taksonomije, a njegov *transformativni pristup* prenosi taksonomiju u komponente koje oblikuju interkulturalni stav koji je čvrsto utemeljen u znanju o objektu (*eng. know*), afektivnom odgovoru odnosno brizi o objektu (*eng. care*) te djelovanju prema objektu (*eng. act*). Tako neki programi interkulturalnog obrazovanja mogu ograničiti oblikovanje interkulturalnih stavova samo na razinu znanja, bez brige i djelovanja, što je u svakom slučaju nedostatno (Arnold, 2000; Carlson, 1997). Kako bi učenici napredovali od razine znanja prema razini brige i djelovanja, što Banks i Banks (1995) nazivaju „transformativnim pristupom prema reformi interkulturalnog kurikuluma“ (1995, str. 30-32), moraju im se aktivirati afektivne i psihomotoričke sposobnosti, odnosno stimulirati ih kako bi postali proaktivni i sudjelovali u realnosti globalnog društva. Pomoću odgovarajućih strategija podučavanja i vrednovanja, učitelji i pedagozi vode učenike i studente prema „znanju, brizi i djelovanju“ (Banks, 1999, str. 32).

Polazeći od Bankovog *transformativnog pristupa* i Bloomove taksonomije odgojno-obrazovnih ciljeva, Munroe (Munroe i Pearson, 2006) je kreirao *Upitnik interkulturalnih stavova* (*The Munroe Multicultural Attitude Scale Questionnaire*), izolirajući tri domene: znanje, brigu i djelovanje. Ispravna procjena stanja sudionika unutar takvih interkulturalnih domena pomoći će u određivanju efikasnosti obrazovanja i stvaranju atmosfere koja će poticati oblikovanje interkulturalnih stavova.

Što se interkulturalnog glazbenog obrazovanja tiče, njegov je razvoj povezan s promjenama demografske strukture američkog društva (Daniels, 1990). Za razvoj interkulturalnoga glazbenog obrazovanja značajan je simpozij *Yale Seminar* koji je održan 1963. godine, a u čijim

se zaključcima ističe potreba za uključivanjem glazbe svih razdoblja zapadne klasične glazbe, *jazza* te autentične nezapadne tradicijske glazbe u nastavu glazbe na svim razinama obrazovanja. Godine 1967. održan je *Simpozij u Tanglewoodu* čiji zaključci također naglašavaju potrebu uvođenja glazbe svih razdoblja, stilova, formi i kultura u nastavni program. *Simpozij u Wesleyu*, održan 1984. godine, bavio se primjenom socijalne antropologije u učenju i podučavanju glazbe, a u zaključcima se ističe kako glazbeni pedagozi sve više počinju prihvaćati etnomuzikološko gledište o glazbi *kao* kulturi i glazbi *u* kulturi. Šest godina kasnije u Washingtonu je održan simpozij pod nazivom *Symposium on Multicultural Approaches to Music Education* na kojemu se jasno ukazuje na ulogu glazbenih pedagoga u razvoju interkulturalizma u nastavi glazbe. Za razvoj interkulturalnoga glazbenog obrazovanja značajan je i simpozij *Vision 2020: The Housewright Symposium on the Future of Music Education*, održan 1999. godine te simpozij *Tanglewood II – Charting the Future*, koji je održan 2007. godine, a na kojemu su se razmatrale posljedice tehnoloških i demografskih promjena na praksu glazbene poduke.

U razdoblju od 1968. do 1990. stvara se i filozofski temelj interkulturalnoga glazbenog obrazovanja. Palmer (1975) i Schwardon (1973) smještaju interkulturalno glazbeno obrazovanje u kontekst estetskog¹ odgoja, što je bila generalno prihvaćena filozofija glazbenoga obrazovanja u tom razdoblju. Međutim, zahvaljujući Elliottu i njegovoj *praksijalnoj filozofiji glazbenog obrazovanja*, interkulturalno glazbeno obrazovanje počinje prihvaćati globalnu perspektivu unutar koje se glazba promatra kao izvedba, kao ljudska internalizacija, a glazbeno iskustvo kao nešto univerzalno, fundamentalno i čovjeku nužno (prema Dobrota, 2012).

Postoji velik broj istraživanja koji se bave odnosom između interkulturalne (glazbene) poduke, interkulturalnih stavova i preferencija *glazbi svijeta*² sudionika različite dobi. Tako je Isma (2001) istraživao utjecaj interkulturalne poduke na učeničke stavove prema pojedincima koji potječu iz različitih etničkih i kulturnih sredina i zaključio kako takva poduka značajno utječe na poboljšanje interkulturalnih stavova sudionika. Larson (1998) uočava utjecaj interkulturalne glazbene poduke na interkulturalne stavove učenika petih i šestih razreda osnovne škole. Whitters-Ross (1999) je uvodio u nastavu različite *glazbe svijeta* kako bi kod učenika petih i šestih razreda osnovne škole promovirao kulturnu svijest i (samo)poštovanje. Rezultati potvrđuju pozitivan utjecaj takve glazbene poduke na učeničko samopoštovanje i poštovanje prema drugim učenicima te na promjene njihove percepcije svijeta.

Imajući u vidu važnost interkulturalnog (glazbenog) obrazovanja u suvremenom svijetu, u ovom ćemo istraživanju pokušati ispitati stavove studenata prema interkulturalizmu i različitim *glazbama svijeta*.

¹ Bennett Reimer, jedan od najznačajnijih predstavnika *estetske filozofije glazbenog obrazovanja* ističe da je glazba *a priori* lijepa umjetnost, da se svim glazbama treba pristupiti na estetski način i da „svako glazbeno djelo, bez obzira na njegovo kulturno porijeklo, treba proučavati zbog njegovih umjetničkih, estetskih vrijednosti, koje uključuju, ali nadilaze, bilo kakve kulturne aluzije“ (Reimer, 2003, str. 145). On odvaja glazbu od konteksta u kojemu se ona stvara i reproducira, pa je slijedom toga takva filozofija normativna i redukcionistička. Kasnih osamdesetih godina prošlog stoljeća David J. Elliott (1990) postavlja temelje *praksijalne filozofije glazbenog obrazovanja* koja polazi od ideje da je glazba sve ono što ljudi rade, ono što ljudi jesu, odnosno da glazba nije objekt, već ljudska praksa. Prema Elliottu, „termin *praksijalan* naglašava da se glazba treba shvaćati u odnosu prema značenjima i vrijednostima koje su izražene tijekom stvaranja i slušanja glazbe u specifičnim kulturnim kontekstima“ (Elliott, 1995, str. 14).

² Termin *glazbe svijeta* je „marketinški termin koji opisuje proizvode glazbenih interakcija između sjevera (SAD-a i zapadne Europe) i juga (prije svega Afrike i Karipskog zaljeva), koji se početkom osamdesetih godina pojavljuju u popularnoj glazbi, ponajprije zahvaljujući pojavi novih, međusobno povezanih infrastruktura, utemeljenih u svrhu kultiviranja i njegovanja apetita slušatelja Prvoga svijeta prema egzotičnim i novim zvukovima Trećeg svijeta“ (Pacini-Hernandez, 1993, str. 48).

CILJ, PROBLEMI I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

Cilj je ovoga istraživanja ispitati stavove sudionika prema interkulturalizmu i njihove preferencije *glazbi svijeta*. U skladu s tako formuliranim ciljem izdvojeni su sljedeći problemi istraživanja:

1. Ispitati postojanje povezanosti između stavova sudionika prema interkulturalizmu i njihovih preferencija *glazbi svijeta*.
2. Ispitati razlikuju li se studenti različitih godina studija s obzirom na stavove o interkulturalizmu.
3. Ispitati razlikuju li se sudionici različitih godina studija s obzirom na preferencije *glazbi svijeta*.
4. Ispitati glazbene preferencije sudionika s obzirom na izvođački medij.

U skladu s postavljenim ciljem i problemima istraživanja, formulirane su sljedeće hipoteze:

- H1: Postoji povezanost između pozitivnih stavova sudionika prema interkulturalizmu i njihovih preferencija *glazbi svijeta*.
- H2: Studenti viših godina studija, u odnosu na studente nižih godina studija, imaju pozitivnije stavove prema interkulturalizmu.
- H3: Studenti viših godina studija, u odnosu na studente nižih godina studija, pokazuju veće preferencije *glazbi svijeta*.
- H4: Sudionici više preferiraju vokalno-instrumentalne, u odnosu na instrumentalne ulomke *glazbi svijeta*.

METODA

SUDIONICI

Ispitivanje je provedeno u Splitu na uzorku od 261 studenta Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu (tablica 1). Od ukupnog broja sudionika njih 171 su bili studenti Odsjeka za učiteljski studij, a njih 87 studenti Odsjeka za predškolski odgoj. Studenti Odsjeka za učiteljski studij (Elaborat o studijskom programu *Sveučilišni integrirani preddiplomski i diplomski učiteljski studij*) susreću se s problematikom interkulturalnog (glazbenog) obrazovanja na obveznom kolegiju *Metodika nastave glazbene kulture 3* i na izbornom kolegiju *Interkulturalno glazbeno obrazovanje*, dok studenti Odsjeka za predškolski odgoj (Elaborat o studijskom programu *Preddiplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje*) ne pohađaju ni jedan kolegij koji se bavi navedenom problematikom.

Ispitivanje je provedeno u razdoblju od 11. do 15. siječnja 2016. godine u prostorijama Filozofskog fakulteta.

Tablica 1: Struktura uzorka (N=261)

Studijska grupa	Godina studija				
	1	2	3	4	5
Učiteljski studij	37	32	38	32	35
Predškolski odgoj	30	28	29	0	0
Ukupno	261				

INSTRUMENT I POSTUPAK ISPITIVANJA

Za potrebe istraživanja konstruiran je upitnik (Prilog 1). Pitanja u prvom dijelu upitnika odnose se na sociodemografska obilježja sudionika (studijska grupa, godina studija). Drugi je dio *Upitnik interkulturalnih stavova* (Munroe i Pearson, 2006), dok je treći dio upitnika skala procjene sviđanja glazbe. Zadatak sudionika bio je da nakon odslušanog glazbenog ulomka na ljestvici Likertova tipa, zaokruživanjem brojeva od jedan do pet (1=uopće mi se ne sviđa; 2=ne sviđa mi se; 3=osrednje mi se sviđa; 4=sviđa mi se; 5=jako mi se sviđa), procijene stupanj sviđanja pojedinog glazbenog ulomka.

U istraživanju je korišten glazbeni nosač zvuka na kojemu se nalazi petnaest glazbenih ulomaka *glazbi svijeta*, svaki u trajanju od oko jedne minute (tablica 2). Glazbeni nosač zvuka konstruiran je isključivo za potrebe ovog istraživanja, a kriterij izbora glazbenih ulomaka bili su postavljeni istraživački problemi (vokalno-instrumentalna/instrumentalna glazba).

Sudionicima je objašnjena svrha provođenja istraživanja, zajamčena im je anonimnost te su zamoljeni da iskreno odgovaraju na pitanja. Nakon ispunjavanja prvog i drugog dijela upitnika, sudionici su upućeni u način provođenja procjene sviđanja glazbe pri čemu im nije rečeno o kojim se glazbenim ulomcima i izvođačima radi.

Tablica 2: Glazbeni primjeri na nosaču zvuka

Vrsta glazbe	Glazbeni primjer
Vokalno instrumentalna glazba	<i>Hanzvadzi</i> ; Afrika
	<i>Jamaica Mento Music</i> ; Jamajka
	<i>Will Ye Go Lassie Go</i> ; Škotska
	<i>Havana lounge de Cuba</i> ; Kuba
	<i>Pontian</i> ; Grčka
	<i>Mei Muata und mei Vota</i> ; Njemačka
	<i>Makedonsko devojče</i> ; Makedonija
Instrumentalna glazba	<i>Young Halya</i> ; Ukrajna
	<i>AliAkbar Khan</i> ; Indija
	<i>Koto music</i> ; Japan
	<i>Jasmine flower</i> ; Kina
	<i>Abou Ali (Oriental Sax Arabic Instrumental)</i> ; Arapska tradicijska glazba
	<i>Hava nagila</i> ; Izrael
	<i>Kalinka</i> ; Rusija
<i>Jigs and Reels</i> ; Irska	

REZULTATI I DISKUSIJA

H1: *Postoji povezanost između pozitivnih stavova sudionika prema interkulturalizmu i njihovih preferencija glazbi svijeta.*

Kako bi se provjerila prva hipoteza prema kojoj postoji povezanost između stavova sudionika prema interkulturalizmu i njihovih preferencija *glazbi svijeta*, izračunati su koeficijenti korelacija između stavova prema interkulturalizmu i preferencija instrumentalnih i vokalno-instrumentalnih glazbi svijeta. Rezultati su prikazani u Tablici 3.

Tablica 3: Korelacije između stavova prema interkulturalizmu i glazbenih preferencija

	1.	2.	3.	4.	5.
1. znanje	1,00				
2. briga	,074	1,00			
3. djelovanje	,164*	,290**	1,00		
4. preferencije vokalno-instr. glazbe	-,051	,119	,124*	1,00	
5. preferencije instrumentalne glazbe	,101	,198*	,258**	,568**	1,00

* $p < .05$; ** $p < .01$

Izračunati koeficijenti korelacija djelomično potvrđuju postavljenu hipotezu budući da postoji povezanost između preferencija vokalno-instrumentalne glazbe i samo jednog aspekta stavova prema interkulturalizmu (djelovanje; $r = .124$) te između preferencija instrumentalne glazbe i dva aspekta stavova prema interkulturalizmu (djelovanje $r = .258$ i briga $r = .198$).

Dobiveni rezultati dijelom su u skladu s rezultatima koje je dobio Choi (2010) kod istraživanja povezanosti između interkulturalnih stavova i preferencija *glazbi svijeta* studenata glazbe. Rezultati istraživanja pokazuju kako su preferencije *glazbi svijeta* u pozitivnoj korelaciji s interkulturalnim stavovima sudionika pa Choi zaključuje kako glazba može biti važno sredstvo interkulturalnog obrazovanja. I rezultati Fungovog (1994a) istraživanja potvrđuju povezanost između preferencija *glazbi svijeta* i interkulturalnih stavova studenata, temeljem čega autor zaključuje kako socijalni/kulturni stavovi imaju značajnu ulogu u oblikovanju preferencija *glazbi svijeta*.

H2: *Studenti viših godina studija, u odnosu na studente nižih godina studija, imaju pozitivnije stavove prema interkulturalizmu.*

Kako bi se testirala druga hipoteza o povezanosti stavova prema interkulturalizmu i godini studiranja, provedene su tri jednosmjerne analize varijance čiji su rezultati prikazani u tablici 4.

Tablica 4: Rezultati jednosmjernih ANOVA za testiranje razlika u stavovima prema interkulturalizmu s obzirom na godinu studiranja

stavovi prema interkulturalizmu	godina studiranja	N	M	F (df = 4,256)	p
znanje	<i>prva</i>	67	4.33	3.463	.009
	<i>druga</i>	60	4.44		
	<i>treća</i>	67	4.35		
	<i>četvrta</i>	32	4.18		
	<i>peta</i>	35	4.50		
briga	<i>prva</i>	67	3.50	2.671	.031
	<i>druga</i>	60	3.60		
	<i>treća</i>	67	3.48		
	<i>četvrta</i>	32	3.68		
	<i>peta</i>	35	3.73		
djelovanje	<i>prva</i>	67	3.03	1.377	.242
	<i>druga</i>	60	3.15		
	<i>treća</i>	67	3.08		
	<i>četvrta</i>	32	3.21		
	<i>peta</i>	35	3.24		

Rezultati analiza pokazuju da postoje značajne razlike u znanju i brizi kao komponentama stavova prema interkulturalizmu, i to u korist studenata viših godina studija, dok nije utvrđena značajna razlika u aspektu djelovanja s obzirom na godinu studiranja.

Neto (2006) je u svom istraživanju potvrdio pozitivan utjecaj interkulturalne poduke na interkulturalne stavove studenata te na njihov osjećaj samopoštovanja. Međutim, s obzirom na činjenicu da naši sudionici pohađaju mali broj kolegija koji se bave interkulturalnim obrazovanjem, poboljšanje njihovih interkulturalnih stavova u dvije komponente moguće je objasniti sazrijevanjem i utjecajem različitih neformalnih faktora, poput skupina vršnjaka ili medija.

H3: *Studenti viših godina studija, u odnosu na studente nižih godina studija, pokazuju veće preferencije glazbi svijeta.*

Kako bi se testirala treća hipoteza o povezanosti preferencija glazbi svijeta i godini studiranja, provedene su dvije jednosmjerne analize varijance čiji su rezultati prikazani u Tablici 5.

Tablica 5: Rezultati jednosmjernih ANOVA za testiranje razlika u preferencijama glazbi svijeta s obzirom na godinu studiranja

glazbene preferencije	godina studiranja	N	M	F (df = 4,256)	p
vokalno-instrumentalna glazba	<i>prva</i>	67	3.48	7.314	.000
	<i>druga</i>	60	3.53		
	<i>treća</i>	67	3.72		
	<i>četvrta</i>	32	3.92		
	<i>peta</i>	35	3.91		
instrumentalna glazba	<i>prva</i>	67	3.15	2.929	.021
	<i>druga</i>	60	3.27		
	<i>treća</i>	67	3.38		
	<i>četvrta</i>	32	3.52		
	<i>peta</i>	35	3.48		

Rezultati analiza pokazuju da postoje značajne razlike u preferencijama *glazbi svijeta* s obzirom na godinu studiranja, pri čemu studenti viših godina studija pokazuju veće preferencije *glazbi svijeta*. Time je potvrđena treća hipoteza.

Dobiveni rezultati u skladu su s rezultatima Funga (1994b; 1996) koji je proučavao povezanost između glazbenih karakteristika i preferencija *glazbi svijeta* te uočio utjecaj poznatosti glazbe na glazbene preferencije. Budući da dio sudionika ovog istraživanja tijekom svoga visokoškolskog obrazovanja upoznaje različite *glazbe svijeta* i kulture iz kojih potječu, povećanje njihovih glazbenih preferencija moguće je protumačiti upravo faktorom poznatosti glazbenih ulomaka.

H4: *Sudionici više preferiraju vokalno-instrumentalne, u odnosu na instrumentalne ulomke glazbi svijeta.*

Kako bi se ispitalo pokazuju li studenti veće preferencije vokalno-instrumentalne, u odnosu na instrumentalnu glazbu, izračunat je t-test ($t=10.11$; $df=260$; $p=.000$) koji je pokazao da studenti pokazuju značajno veće preferencije vokalno-instrumentalnih ulomaka *glazbi svijeta* ($M=3.67$) u odnosu na instrumentalne ulomke ($M=3.33$). Time je potvrđena četvrta hipoteza.

Dobiveni rezultati nisu u skladu s rezultatima istraživanja (LeBlanc, 1981; LeBlanc i Cote, 1983) koji ukazuju na nepostojanje generalnih preferencija vokalne ili instrumentalne glazbe, budući da su takve preferencije ovisne o glazbenom stilu.

ZAKLJUČAK

Rezultati ovog istraživanja djelomično su potvrdili postojanje povezanosti između preferencija *glazbi svijeta* i interkulturalnih stavova sudionika. Nadalje, uočeno je kako studenti viših godina studija imaju pozitivnije stavove prema interkulturalizmu i veće preferencije *glazbi svijeta* u odnosu na studente nižih godina studija, što se dijelom može objasniti njihovom interkulturalnom (glazbenom) podukom, a dijelom i utjecajem različitih neformalnih faktora. I, konačno, sudionici pokazuju značajno veće preferencije vokalno-instrumentalnih u odnosu na instrumentalne ulomke *glazbi svijeta*.

Globalizacija suvremenog društva, povećanje interkulturalne komunikacije, interakcije i kulturne raznolikosti, usmjeravaju obrazovanje prema novim trendovima i implementiranju sadržaja koji reflektiraju globalne perspektive i promoviraju interkulturalno razumijevanje i poštivanje. U tom smislu interkulturalno glazbeno obrazovanje nudi bezbroj mogućnosti budući da je glazba efikasan medij ojačavanja tolerancije prema različitim kulturama i jezicima. Ona ima apsolutnu moć u izražavanju i prenošenju kulture i osigurava put prema razumijevanju različitih kultura koje koegzistiraju u svijetu. Kako ističu Anderson i Campbell (1996), učenici i studenti koji pohađaju interkulturalnu nastavu glazbe postaju svjesni raznolikosti zvukova i razvijaju glazbenu fleksibilnost, što autori nazivaju pojmom *polimuzikalnosti*. Takvo obrazovanje poboljšava razumijevanje i poznavanje glazbi različitih kultura i promovira otvorenost prema novim kulturama.

Slijedom rečenog, bilo bi potrebno uvoditi interkulturalno (glazbeno) obrazovanje učenika od najranije dobi, a posebno tijekom srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja. U kontekstu interkulturalne nastave glazbe nužan je interdisciplinarni pristup poučavanju koji bi uključivao razmatranje *glazbi svijeta* u njihovom sociokulturnom kontekstu. Integracija *glazbi svijeta* u nastavu imperativ je 21. stoljeća, "stoljeća koje je ispunjeno složenim kulturnim izborima i povećanom internacionalnom i interkulturalnom međuovisnošću" (Anderson i Campbell, 1996, str. 10).

LITERATURA

- Anderson, W. & Campbell, P (Eds.) (1996). *Multicultural perspectives in music education (2nd ed.)*. Reston, VA: Music Educators National Conference.
- Arnold, M. L. (2000). Stage, sequence, and sequels: Changing conceptions on morality, post-Kohlberg. *Educational Psychology Review*, 12 (4), 365-383. doi: 10.1023/A:1009026230018
- Banks, J. A. (1989) Approaches to Multicultural Curriculum Reform. Preuzeto 15. veljače 2016. godine s http://scholarworks.umb.edu/trotter_review/vol3/iss3/5/
- Banks, J. A. (1991). *Teaching Strategies for Ethnic Studies (5th ed.)*. Boston: Allyn and Bacon.
- Banks, J. A. (1999). *An introduction to multicultural education (2nd ed.)*. Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
- Banks, J. A., & Banks, C. A. M. (Eds.) (1995) *Handbook of research on multicultural education*. New York: MacMillan.
- Bennett, C. J. (1990). *Comprehensive Multicultural Education (2nd ed.)*. Boston: Allyn and Bacon.
- Byram, M., Nichols, A., & Stevens, D. (2001). *Developing intercultural competence in practice*. NetLibrary, Inc.

- Carlson, D. (1997) *Making progress: Education and culture in new times*. New York: Teachers College Press.
- Carlsson, U. (Ed.) (2008). *Empowerment through Media Education: An Intercultural Dialogue*. Göteborg: International Clearinghouse on Children, Youth and Media, Nordicom, Göteborg University.
- Choi, J. (2010). Music Major Graduate Students' Attitudes towards Multicultural Music and its correlation with Multicultural Music Preference. *Journal of Music Education Science*, 10, 81-94
- Daniels, R. (1990). *Coming to America. A History of Immigration and Ethnicity in American Life*. New York: Harper/Collins Publishers.
- Dearhoff, D. K. (Ed.) (2009). *The sage handbook of intercultural competence*. London: Sage Publication.
- Dobrota, S. (2012). *Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu. Elaborat o studijskom programu *Preddiplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. Preuzeto 16. veljače 2016. godine s http://www.ffst.unist.hr/_download/repository/Elaborat_-_P.O._Sveucilisni_studij.pdf
- Elaborat o studijskom programu *Sveučilišni integrirani preddiplomski i diplomski učiteljski studij*. Preuzeto 16. veljače 2016. godine s http://www.ffst.unist.hr/_download/repository/Program_studija.pdf
- Elliot, D. J. (1995). *Music Matters: A New Philosophy of Music Education*. New York: Oxford University Press.
- Elliott, D. J. (1990). Music as Culture: Toward a Multicultural Concept of Arts Education. *Journal of Aesthetic Education*, 24 (1), 147-166. doi: 10.2307/3332862
- Fung, C. V. (1994a). Undergraduate Nonmusic Majors' World Music Preferences and Multicultural Attitudes. *Journal of Research in Music Education*, 42 (1), 45-57.
- Fung, C. V. (1994b). College Students' Preferences for World Musics. *Contributions to Music Education*, 21, 46-63.
- Fung, C. V. (1996). Musicians' and Nonmusicians' Preferences for World Musics: Relation to Musical Characteristics and Familiarity. *Journal of Research in Music Education*, 44 (1), 60-83. doi: 10.2307/3345414
- Grant, C. A. & Portera, A. (2011). *Intercultural and Multicultural Education: Enhancing Global Interconnectedness*. London: Routledge.
- Hrvatić, N. (2011). Interkulturalni kurikulum i obrazovanje na manjinskim jezicima. *Pedagogijska istraživanja*, 8 (1), 7-18.
- Isma, A. (2001). Cross-Cultural Awareness: Students' Attitudes Toward People of a Different Ethnic and Cultural Background. Doctoral Dissertation, Walden University, 2001). Dissertation Abstracts International, 63-04A, 1232.
- Larson, D. A. (1998). A Study of, and the Effects of, Multicultural Understandings Through a Multicultural Music Curriculum, Specifically in two Predominantly European American Communities of Southwest Minnesota. Master's thesis, Southwest State University. Master's Abstracts International, 38-05, 1154.
- LeBlanc, A. (1981). Effects of style, tempo, and performing medium on children's music preference. *Journal of Research in Music Education*, 29, 143-156. doi: 10.2307/3345023
- LeBlanc, A., & Cote, R. (1983). Effects of tempo and performing medium on children's music preference. *Journal of Research in Music Education*, 31, 57-66. doi: 10.2307/3345110
- Mlinarević, V., Peko, A., & Ivanović, J. (2013). Interkulturalno obrazovanje učitelja (komparativni prikaz interkulturalnog obrazovanja magistara primarnoga obrazovanja o Osijeku i Subotici). *Napredak: časopis za pedagošku teoriju i praksu*, 154 (1-1), 11-30.
- Moule, J. (2012). *Cultural Competence: a Primer for Educators*. Belmont, Calif: Wadsworth Cengage Learning.
- Munroe, A. & Pearson, C. (2006). The Munroe Multicultural Attitude Scale Questionnaire: A New Instrument for Multicultural Studies. *Educational and Psychological Measurement*, 66 (5), 819-834. doi: 10.1177/0013164405285542
- Neto, F. (2006). Changing intercultural attitudes over time. *Journal of Intercultural Communication*, 12, 4.
- Pacini-Hernandez, D. (1993). A View from the South: Spanish Caribbean Perspectives on World Beat. *The World of Music*, 35 (2), 48-69.
- Palmer, A. J. (1975). World Musics in Elementary and Secondary Music Education: A Critical Analysis. Ph.D. diss., University of California, Los Angeles.

- Peko, A., Varga, R., Mlinarević, V., Lukaš, M., & Munjiza, E. (2014). *Kulturom nastave (p)o učeniku*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Učiteljski fakultet.
- Piršl, E. (2011). Odgoj i obrazovanje za interkulturalnu kompetenciju. *Pedagogijska istraživanja*, 8 (1), 53-70.
- Reimer, B. (2003). *A Philosophy of Music Education*. (3rd ed.). Englewood Cliffs, NJ.: Prentice-Hall.
- Sablić, M. (2014). *Interkulturalizam u nastavi*. Zagreb: Naklada Ljevak.
- Schwardon, A. (1973). Comparative Music Aesthetics, Toward a Universality of Musicality. *Music and Man*, 1 (1), 17-31. doi: 10.1080/01411897308574455
- Spajić-Vrkaš, V. (1998). Jedinstvo u raznolikosti: promicanje ljudskih prava i sloboda odgojem i obrazovanjem. *Obrazovanje odraslih*, 43 (1/4), 11-31.
- Whiters-Ross, H. K. (1999). Multicultural Folksongs in Presenting Cultures in a Sixth-Grade Social Studies Classroom. Unpublished doctoral Dissertation, University of South Carolina.
- Williams, R. (1983). *Keywords: A Vocabulary of Culture and Society*. London: Fontana.

The Relationship Between Students' Intercultural Attitudes and World Music Preferences

Summary: This paper deals with the students' intercultural attitudes and their *world music* preferences. We studied the relationship between students' intercultural attitudes and *world music* preferences, the impact of their year of study on intercultural attitudes and *world music* preferences and the impact of the performing medium on these preferences. As a part of the research, a socio-demographic questionnaire, *The Munroe Multicultural Attitude Scale Questionnaire* and the sound questionnaire were administered. The results confirm the existence of a relationship between some aspects of intercultural attitudes and *world music* preferences. Also, significant differences can be seen in some aspects of intercultural attitudes and *world music* preferences with regard to the year of study. In this research students showed higher preferences of vocal-instrumental, in relation to instrumental music. The author suggests implementing a bigger number of courses during the secondary and higher education that affect the formation and development of students' intercultural attitudes.

Key words: *world music*, interculturalism, intercultural music education

Verbindung zwischen den interkulturellen Einstellungen der Studenten und Präferenzen für das Studienfach Weltmusik

Zusammenfassung: Der vorliegende Beitrag beschreibt die interkulturellen Einstellungen der Studenten und ihre Präferenzen für das Studienfach *Weltmusik*. Es wurde untersucht, ob eine Verbindung zwischen den interkulturellen Einstellungen und Präferenzen für das Studienfach *Weltmusik* besteht, dann der Einfluss des Studienjahres auf die interkulturellen Einstellungen und Präferenzen für das Studienfach *Weltmusik* sowie die Auswirkungen des interpretierenden Mediums auf die Präferenzen für das Studienfach *Weltmusik*. Im Rahmen der Studie wurden ein Fragebogen zu allgemeinen Angaben, ein *Fragebogen zu interkulturellen Einstellungen* und eine Einschätzungsskala für die Prüfung von Präferenzen der musikalischen Passagen angewandt. Die Ergebnisse bestätigen, dass eine Verbindung zwischen einigen Aspekten der interkulturellen Einstellungen und Präferenzen für das Studienfach *Weltmusik* besteht. Was das erste Studienjahr angeht, wurden signifikante Unterschiede in einigen Aspekten der interkulturellen Einstellungen und Präferenzen für das Studienfach *Weltmusik* festgestellt. Schließlich zeigen die Studenten eine höhere Präferenz für vokal-instrumentalen im Vergleich zu Instrumentalpassagen der *Weltmusik*. Die Autorin schlägt vor, eine höhere Anzahl von Kursen während der Sekundar- und Hochschulbildung zu implementieren, die die Bildung und Entwicklung von interkulturellen Einstellungen der Studenten beeinflussen.

Schlüsselbegriffe: *Weltmusik*, Interkulturalismus, interkulturelle Musikausbildung

PRILOG 1. ANKETNI UPITNIK

Poštovana/poštovani!

Molim Vas za suradnju u ovom upitniku, kojemu je cilj ispitivanje Vaših interkulturalnih stavova i glazbenih preferencija. Upitnik je anoniman, zanimaju nas prosječni rezultati, stoga Vas molimo da odgovorite na sva ponuđena pitanja. Unaprijed zahvaljujemo na suradnji!

1. Studijska grupa: _____
2. Godina studija: _____
3. U priloženoj tablici nalaze se tvrdnje koje se odnose na Vaše stavove o interkulturalizmu. Zaokružite onu brojku koja izražava Vaše mišljenje: 1= uopće se ne slažem; 2=ne slažem se; 3=niti se slažem, niti se ne slažem; 4=slažem se; 5=u potpunosti se slažem.

Svjestan/svjesna sam da rasizam postoji.	1	2	3	4	5
Ne poduzimam ništa kako bih zaustavio/zaustavila rasizam.	1	2	3	4	5
Znam da postoje društvene barijere.	1	2	3	4	5
Shvaćam da se religijska vjerovanja razlikuju.	1	2	3	4	5
Aktivno preispitujem postojanje rodni nejednakosti.	1	2	3	4	5
Razumijem da se spolne preferencije mogu razlikovati.	1	2	3	4	5
Razumijem da postoje rodno utemeljene nejednakosti.	1	2	3	4	5
Osjetljiv/osjetljiva sam na poštivanje religijskih razlika.	1	2	3	4	5
Osjetljiv/osjetljiva sam na različita izražavanja nacionalnosti.	1	2	3	4	5
Emocionalno sam zabrinut/zabrinuta zbog rasni nejednakosti.	1	2	3	4	5
Nisam osjetljiv/osjetljiva na upotrebu jezika koji se razlikuje od moga materinskog jezika.	1	2	3	4	5
Podjednako sam osjetljiv/osjetljiva prema ljudima različiti financijski statusa.	1	2	3	4	5
Ne uključujem se aktivno u borbu protiv religijskih predrasuda.	1	2	3	4	5
Prihvaćam činjenicu da se u svijetu govore različiti jezici.	1	2	3	4	5
Društveni status pojedinca ne utječe na način na koji se ponašam prema njemu.	1	2	3	4	5
Ne razumijem zašto se pripadnici različiti kultura ponašaju na različite načine.	1	2	3	4	5
Pomažem drugim ljudima da neutraliziraju jezične barijere koje im onemogućuju komunikaciju.	1	2	3	4	5
Ne poduzimam ništa kada svjedočim predrasudama koje se temelje na seksualnim orijentacijama pojedinaca.	1	2	3	4	5

4. Ocijenite sljedeće glazbene odlomke zaokruživanjem odgovarajuće brojke na pripadnoj skali od pet stupnjeva (1 = uopće mi se ne sviđa; 2 = ne sviđa mi se; 3 = osrednje mi se sviđa; 4 = sviđa mi se; 5 = jako mi se sviđa).

<i>Glazbeni primjer</i>	<i>Ocjene</i>
1	1 2 3 4 5
2	1 2 3 4 5
3	1 2 3 4 5
4	1 2 3 4 5
5	1 2 3 4 5
6	1 2 3 4 5
7	1 2 3 4 5
8	1 2 3 4 5
9	1 2 3 4 5
10	1 2 3 4 5
11	1 2 3 4 5
12	1 2 3 4 5
13	1 2 3 4 5
14	1 2 3 4 5
15	1 2 3 4 5